

Het Informatiehuis Energie – samenvatting en uitnodiging

Teus van Eck, onafhankelijk energie-adviseur en publicist (www.teusvaneck.nl):

Keer op keer constateer je dat je moet blijven zoeken naar de juiste energie-informatie. Elk jaar komt er méér beschikbaar, maar het is niet duidelijk waar je moet zijn voor je informatie, wat de bron is, de exacte definitie van wat je vindt, en voor welk doel de informatie geproduceerd is. Dit is één van de oorzaken voor de spraakverwarringen die de energiesector vaak beheersen.

Energiewereld

De energiewereld staat voor grote uitdagingen. Waar deze nu nog voor het overgrote deel gebaseerd is op fossiele brandstoffen, zal het energieverbruik in 2050 vrijwel geheel uit duurzame bronnen moeten worden gevoed. Het huidige voorzieningenniveau (betrouwbaarheid, comfort) willen we echter wel behouden, evenals de betaalbaarheid ervan. En tegelijkertijd zullen ook talloze toekomstige innovaties zijn weg vinden in het energiesysteem, zoals de komst van slimme steden en de invoering van het internet of things: de wasmachine die aangaat wanneer elektriciteit schoon, beschikbaar en betaalbaar is.

Er is geen masterplan om deze uitdagingen het hoofd te bieden, en zelfs de grote energiebedrijven hebben moeite om de ontwikkelingen het hoofd te bieden: deze hebben naar schatting de afgelopen tien jaar meer dan 500 miljard aandeelhouderswaarde zien verdampen.

Er wordt algemeen verwacht dat het speelveld in de energiewereld ingrijpend gaat veranderen, zoals ook door de energiesector beschreven in de Nieuwe Spelregels voor een duurzaam en stabiel energiesysteem (2015)¹. De decentralisatie van de energievoorziening zal ervoor zorgen dat elektriciteit veel meer dan nu lokaal wordt opgewekt, wat leidt tot miljoenen productielocaties (woningen), die hun elektriciteit zullen verkopen via een marktmechanisme. Warmteproductie (uit elektriciteit, uit restwarmte) zal gas als warmtebron deels verdringen, en de overgang naar elektrisch vervoer zal op termijn een grote impact hebben. Ook het bedrijfsleven zal zijn energieverbruik en – productie aanpassen. Een sleutelbegrip wordt ‘flexibiliteit’ vanwege fluctuerende energiebronnen, en ook zal gezorgd moeten worden dat levering gegarandeerd blijft wanneer wind en zon niet beschikbaar zijn en er wel een piekvraag optreedt.

Ook het energiebeleid decentraliseert. Zo zien we dat lokale overheden concreet aan de slag gaan met lokaal klimaatbeleid, en er ontstaan samenwerkingsverbanden, zoals het Gelders Energieakkoord dat door ruim 100 partijen is ondertekend en burgers en bedrijven die zich verenigen in lokale duurzame-energie-initiatieven die gepassioneerd werken aan verduurzaming. En we zien vastgoedeigenaren inmiddels ook als energieproducent opereren.

Voorspellen welke actoren actief zullen worden en welke rol zij op zullen eisen, is koffiedik kijken.

Verdrinken in data, en dorsten naar kennis

De energievoorziening is heel vroeger lokaal ontstaan, maar heeft vanaf de jaren '80 een schaalvergroting doorgemaakt. Energiebeleid werd vooral op landelijk niveau geformuleerd en uitgevoerd. Het lokale karakter was ‘beperkt’ tot het aandeelhouderschap. Dat heeft ertoe geleid, dat ook de informatievoorziening centraal geregeld is, en zich sterk richtte op het gecentraliseerde energiesysteem, de issues die op dat moment speelden, de grote spelers en de nationale beleidsmakers. De specialisten kenden hun weg in de CBS-energiegegevens, in de analyses van PBL en ECN, schakelden de experts van RVO in, en konden daar goed mee overweg. Maar met de komst van nieuwe partijen ontstaan er nieuwe vragen. En dat leidt tot uitspraken als *Ik verzuip in de verschillende cijfers en heb geen idee waar ik de juiste kan vinden*.

Problemen hebben betrekking op:

- de *betekenis* van de gegevens: wat zijn de definities? welke databron is gehanteerd? zijn de gegevens bewerkt?
- de *betrouwbaarheid*: wat is de status? zijn het schattingen of metingen? gecontroleerd? of afkomstig uit rekenmodellen?
- de *beschikbaarheid* en *vindbaarheid*: men ervaart dat de lokaties van jaar tot jaar verschillen, dat databronnen komen en gaan, en dat rapporten vaak betrekking hebben op momentopnames;
- de *bruikbaarheid*: alleen de *eenheden* al kunnen bron van verwarring zijn: m³ aardgas(-equivalenten), kWh en gigajoules worden schijnbaar door elkaar gebruikt, en de omrekening van energie naar broeikasgas-emissies kan ook voor verwarring zorgen; de veelheid aan *presentatievormen* (tabel, grafiek, data) beperkt de bruikbaarheid ook, evenals het gebrek aan *synchroniteit in de tijd*;
- de *combineerbaarheid*: data wordt informatie door ze te verbinden: energieverbruik, het woningenbestand, demografische gegevens, bedrijfstakinformatie, basisregistraties van de overheid. En alle data is in principe beschikbaar, maar vaak is er geen expliciete noodzaak om het gecombineerd aan te bieden en moet de gebruiker van de data dat doen, ondanks alle beperkingen zoals hier genoemd;

¹ <http://www.energie-nederland.nl/nieuwe-spelregels-voor-een-duurzaam-en-stabiel-energiesysteem/>

